

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 28 hallituksen esityksestä siemenkauppalaiksi

Eduskunta on 10 päivänä marraskuuta 1992 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 268.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina maatalousneuvos Olli Rekola maa- ja metsätalousministeriöstä, lainsäädäntöneuvos Arja Manner oikeusministeriöstä, erityisavustaja Esa Härmälä valtioneuvoston kansliasta, johtaja Juha Niskanen tullihallituksesta, kylvösiemenasiamies Juha Ruippo Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitosta, osastopäällikkö Tage Ginström Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbundista, johtaja Osmo Ulvinen Valtion Siementarkastuslaitoksesta, apulaisjohtaja Pertti Hattaka Valtion viljavarastosta, professori Seppo Pulli Maatalouden tutkimuskeskuksesta, puheenjohtaja Matti Hanhilahti Suomen Maatilapakkaamot ry:stä, va. professori Eija Pehu Helsingin yliopiston maatalous-metsätieteellisestä tiedekunnasta ja maanviljelijä Kosti Parviainen Liperistä.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi siemenkauppalaki, jolla korvataan siementavaran kaupasta vuonna 1975 annettu laki. Esityksen tarkoituksena on yhdenmukaistaa siemenkauppaa koskevat säännökset Euroopan talousalueesta tehtyyn sopimukseen (ETA-sopimus) sisältyvien Euroopan yhteisöjen (EY) siemendirektiivien ja siemeniä koskevien päätösten kanssa. Lainsäädännön yhdenmukaistaminen edellyttää markkinoitavan kylvösiemenen vaatimuksia, maahan tuontia ja valvontajärjestelmää koskevien säännösten muuttamista.

Esityksessä ehdotetaan, että tärkeimpien kasvilajien kylvösiementä saataisiin markkinoida vain sertifioiduna kylvösiemenenä, jonka aitous ja laatu olisi viranomaisten varmentamaa. Sertifiointijärjestelmä otettaisiin käyttöön koko laa-

juudessaan ETA-sopimuksessa sovittujen siirtyväaikaisten jälkeen. Ehdotus merkitsee nykyisen laatuluokkajärjestelmän mukaisen kauppasiemenen eli alimman laatuluokan kylvösiemenen poistumista vilja- ja rehuksien siemenkaupasta.

EY-säädösten voimaansaattaminen tapahtuisi esityksen mukaan pääasiassa maa- ja metsätalousministeriön päätöksillä. Ministeriö antaisi määräykset kylvösiemenen tuotannosta, markkinoitavan kylvösiemenen laatuvaatimuksista, pakkaamisesta, merkinnöistä sekä viljelykasvien lajikeluettelosta. Ministeriö voisi myös kieltää kasvilajin lajikkeiden markkinoinnin EY:n säännösten mukaisilla perusteilla.

Esityksessä ehdotetaan kylvösiemenen tuotannon ja markkinoinnin valvontaa koskevien säännösten muuttamista ja tarkentamista. Kylvösiemenen pakkaamiseen tarvittava lupa muutettaisiin kauppasiementä koskevan siirtymäajan jälkeen ilmoitusmenettelyksi. Viranomaisten valvontakeinoja ehdotetaan lisättäväksi erityisesti markkinoinnin valvontaa silmällä pitäen. Pääasiallisena valvontaviranomaisena toimisi maatilahallituksen sijasta kasvintuotannon tarkastuskeskus, jolle maatilahallituksen tehtävät on tältä osin tarkoitus siirtää maaseutuelinkeinohallinnon organisaatiouudistuksen yhteydessä.

Esitys liittyy hallituksen esitykseen Euroopan talousalueen perustamiseen liittyvien sopimusten eräiden määräysten hyväksymisestä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti ETA-sopimuksen kanssa. Voimaantuloajankohdasta säädettäisiin asetuksella.

Valiokunnan kannanotot

Hallituksen esityksen tavoitteet

Edellä on todettu, että hallituksen esityksen tarkoituksena on yhdenmukaistaa siemenkauppaa koskevat säännökset ETA-sopimukseen si-

sältyvien EY:n siemendirektiivien ja siemeniä koskevien päätösten kanssa. Lakiehdotuksen 1 §:stä puolestaan ilmenee, että lain tavoitteeksi on asetettu korkealaatuisen kasvintuotannon ylläpitäminen edistämällä hyvälaatuisen ja Suomen kasvuolosuhteisiin sopivan kylvösiemenen tarjontaa ja käyttöä. Valiokunta katsookin säädetävän lain ja koko kasvinviljelymme tulevaisuuden kannalta olevan keskeistä, että Suomen pohjoisesta asemasta johtuvat kasvuolosuhteet, jotka poikkeavat EY:ssä vallitsevista kasvuolosuhteista, tulevat lain säännöksissä otetuiksi huomioon.

Suomi ja muut Euroopan vapaakauppaliiton (EFTA) kuuluvat maat ovat Euroopan talousalueesta tehdyssä sopimuksessa (ETA-sopimus) sitoutuneet yhdenmukaistamaan kylvösiementä koskevan lainsäädäntönsä eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta EY:n vastaavan lainsäädännön kanssa. Poikkeusten mukaan Suomi saa sallia 31.12.1996 päättyvänä ajanjaksona, jolleivät sopimusosapuolet toisin sovi,

— pitää kaupan sellaisia kauran, ohran, vehnän ja rukiin siemeniä, jotka eivät täytä direktiiveissä säädettyjä vaatimuksia ”varmennettujen siementen” -luokan sukupolvien enimmäislukumäärän osalta (”valiosiemennä”),

— pitää kaupan sellaisia alueellaan tuotettuja siemeniä, jotka eivät täytä EY:n vaatimuksia itävyyden osalta,

— pitää kaupan minkä tahansa lajin ”kauppasiemenet”-luokan siemeniä sellaisena kuin se määritellään voimassa olevassa Suomen lainsäädännössä.

Valiokunta korostaa tässä yhteydessä sitä, että ETA-sopimuksen mukaan näiden järjestelyjen jatkamisesta vuoden 1996 jälkeen voidaan vielä sopia.

Hallituksen esityksessä on todettu, että Suomea koskevat poikkeusjärjestelyt on otettu sopimukseen sen vuoksi, että suurin osa nykyisin markkinoitavasta kylvösiemenestä on kauppasiementä eli alimman laatuluokan siementä, joka ei täytä EY:n vaatimuksia. Esityksen mukaan viljakasvien valiosiemenneluokassa eli kauppasiementä ylempässä laatuluokassa siemenen polveutuminen jalostajan tuottamasta lajikeaineistosta sallitaan nykyisin useammassa sukupolvensa kuin EY-säännöksissä on edellytetty. Lisäksi eräiden kasvilajien itävyys on meillä jäänyt EY:ssä säädettyjä vähimmäisvaatimuksia alhaisemmaksi. Samassa yhteydessä esityksessä todetaan vielä, että tuotannon muuttaminen niin, että markkinoitava kylvösiemen täyttää EY:ssä

noudatettavat vaatimukset, ei ole mahdollista ilman sopimukseen otettua siirtymäaikaa. Perusteluissa on lisäksi todettu, että maa- ja metsätalousministeriön määräämien kasvilajien kylvösiemenen markkinointi olisi sallittua vain sertifioituna kylvösiemenenä. Hallituksen esityksen lähtökohtana onkin katsottava olevan, että kylvösiementuotantoa muutettaisiin lain valtuutus-säännöksillä siirtymäaikana eli vuoteen 1997 mennessä niin, että Suomen siemenkauppaa koskevat säännökset yhdenmukaistettaisiin kokonaisuudessaan EY:ssä voimassa olevien säännösten kanssa.

Suomen maantieteellinen asema ja kylvösiemenen laatuvaatimukset

Edellä on todettu hallituksen esityksen lähtökohtana olevan, että siirtymäaikana kylvösiementuotantoamme muutettaisiin siten, että sen jälkeen markkinoitava kylvösiemen täyttäisi EY:n säännöksissä asetetut vaatimukset. Siirtymäkauden jälkeen tärkeimpien kasvilajien markkinointi olisi sallittua vain sertifioituna kylvösiemenenä ja siemenen lisäys jalostajan tuottamasta aineistosta rajoitettaisiin vain kahteen sukupolveen. Tässä yhteydessä valiokunta tuo esiin ne erityiset vaatimukset, jotka Suomen pohjoinen asema asettaa kasvintuotannollemme. Näitä ovat lyhyt kasvukausi, alkukesän kuivuus, hallat kasvukauden aikana ja loppukesän usein vaikeat korjuuolosuhteet. Tilannetta vaikeuttaa myös se, että maamme maantieteellisen sijainnin johdosta tuotantoedellytykset vaihtelevat myös maan sisällä eri alueilla. Valiokunta katsookin, että keskeisenä tavoitteena kasvintuotannossamme tulee olla viljelyvarmuuden takaaminen. Kun esityksessä on asetettu tavoitteeksi, että rehu- ja viljakasvien kylvösiemeneksi saataisiin markkinoida vain sertifioitua kylvösiementä, valiokunta pitää tärkeänä kysymystä siitä, miten suuri merkitys korkeamman laatuluokan siemenellä on satoon ja laatuun. Valiokunnan hankkimasta selvityksestä ilmenee, että tutkimusten perusteella kasvukauden aikaiset ilmastolliset riskit vaikuttavat eniten satovarmuuteen. Lisäksi tutkimuksessa, jossa on vertailtu sertifioitua siementä ja samalla alueella viljelijän tilalla tuotettua siementä, on havaittu, ettei viljakasvien sadoissa ole merkitseviä eroja eri siemenluokkia käytettäessä. Tutkimusten perusteella onkin voittoa todeta, että maamme tuotanto-oloissa, missä kasvukauden aikaiset ilmastolliset riskit ovat

erittäin suuret, kauppasiemenen ja sertifioidun siemenen ero laadussa ei ratkaisevasti vaikuta satoon tai satovarmuuteen.

Siementuotannon ja eri tarkastusmenettelyjen yhtenä päätarkoituksena on ylläpitää lajikkeiden geneettistä puhtautta, mitä siirtyminen korkeampaan laatuluokkaan varmistaisi. Valiokunnan hankkimasta selvityksestä on kuitenkin ilmennyt kotimaisten tutkimusten osoittaneen, että alempien laatuluokkien ja tilan oman siemenen käyttö, joka johtaa lajikkeiden geneettiseen "erosioon" eli muuntelun lisääntymiseen, itse asiassa lisää niiden viljelyvarmuutta. Tällaiset monimuotoisemmat kasvustot sopeutuvat puskurointikykyänsä vuoksi paremmin kasvutekijöiden muutoksiin.

Edellä esitetyn perusteella valiokunta toteaa, että tuotantobiologisesti ei ole perusteltua siirtyä maassamme ainoastaan sertifioidun kylvösiemenen käyttöön.

Kylvösiemenen laatuvaatimuksiin esitettyjen muutosten vaikutuksista ostosiemenen käyttöön

Valiokunnan hankkimassa selvityksessä on todettu, että tällä hetkellä viljojen kylvösiemenen uusimisprosentti Suomessa on noin 30 prosenttia, kun se Keski-Euroopassa on useissa maissa 60—80 prosenttia. Keski-Euroopan optimaalisemmissa tuotanto-olosuhteissa puhtaalla kylvösiemenellä saatu sadonlisä maksaakin siemenkustannuksen takaisin. Selvityksestä on lisäksi käynyt ilmi, että Keski-Euroopassa myös siemenen taantuminen on nopeampaa kuin maassamme, koska olosuhteet ovat otolliset myös kasvipatogeneille, jolloin uusimistarve lisääntyy.

Suomelle ominaisissa tuotanto-oloissa on harkittava huolellisesti, mihin tuotantopanoksiin kannattaa taloudellisesti panostaa. Sertifioituun siemeneen siirtyminen tulisi tuotantovaatimusten ja tarkastusmenettelyiden vuoksi lisäämään siemenen hintaa. Paitsi laatuluokka, Suomessa siemenkustannukseen vaikuttaa myös kylvösiemenmäärä, joka asettaa kasvinviljelymme erikoisemaan. Valiokunnan hankkiman selvityksen mukaan maamme fotobiologiset kasvuolot, erityisesti päivän pituus, vaikuttavat siten, että viljakasvit, jotka vaativat fotoperiodisen induktion, eivät pensastu meidän oloissamme. Edelleen, lyhyt kasvukausi johtaa siihen, että joillakin päiväneutraalimmilla lajikkeilla sivuversot eivät ehdi tuottaa tuleentunutta jyväsatoa. Sivu-

versojen puuttuminen korvataan lisäämällä kylvösiemenen määrää. Suomessa 100-prosenttisesti itävää vehnää kylvetään noin 500 jyvää neliömetrille eli 200 kg hehtaarille, kun vastaava kylvösiemenmäärä Keski-Euroopassa on noin puolet tästä. Jos arvioidaan siemenkustannuksen osuus saadusta sadosta, on se meillä noin seitsemän prosenttia, jos satotaso on noin 3 000 kg hehtaarilta. Vastaava luku Keski-Euroopassa on kolme prosenttia, kun satotaso on 5 000 kg hehtaarilta.

Viljan viljelyn kannattavuuden heikentyessä viljan viljelijät joutuisivat hankkimaan siemenen mahdollisimman edullisesti. Jo nyt ostosiemenen osuus kylvetystä pinta-alasta on vain 50—60 miljoonaa kiloa. Valiokunta pitääkin todennäköisenä, että tuotanto-oloissamme ostosiemenen kallistuessa viljelijät tulisivat yhä enemmän turvautumaan tilalla tuotettuun siemeneen.

Suomen erityisolosuhteiden huomioon ottaminen lainsäädäntöjä yhdenmukaistettaessa

Valiokunta toteaa, että EY:n lainsäädännön mukainen siementuotantojärjestelmä on luotu Keski-Euroopan tuotanto-olosuhteita lähtökohdaksi pitäen. Suomen olosuhteissa EY:n säännösten mukainen siementuotanto muodostuisi edellä todetun mukaisesti lisäkustannuksia aiheuttavaksi ja siten myös kilpailuedellytyksiä huonontavaksi. Kustannukset alentaisivat siemenen kysyntää, jolloin siementuotannon kannattavuus heikentyisi. Tämä johtaisi puolestaan maamme koko kasvinjalostustoiminnan jatkumisen vaarantamiseen, koska uudessa järjestelmässä jalostuksen rahoitustarve pyrittäisiin oleelliselta osin kattamaan jalostajan tuottaman perussiemenen myynnillä. Kun Suomen agroekologisten erityispiirteiden vuoksi vilja- ja nurmilajikkeemme ovat suurelta osin Suomessa jalostettuja, valiokunta pitää kotimaisen kasvinjalostuksen toimintaedellytysten turvaamista ratkaisevana koko kasvintuotantomme säilymisen kannalta. Samalla valiokunta korostaa sitä, että siementuotannon volyymin pieneminen johtaisi myös epävarmuuteen siemenhuollossa katovuosien sattuessa.

Edellä on todettu, että vilja- ja nurmilajikkeemme on keskeisiltä osin jalostettu Suomessa soveltuviksi tuottamaan kohtuullisia satoja täkäläisissä agroekologisissa erityisolosuhteissa. Lajikkeiden pohjana olevan, määrätietoisella työllä aikaansaadun geeniaineksen säilyttäminen

on elämän suojelua pohjoisen vaativissa oloissa, joissa sen säilymistä uhkaavat jo erityisolosuhteet sinänsä katovuosien muodossa, jollei perintöaineksen säilyttämiseen ole erityisesti varauduttu. Valiokunta viittaakin tässä yhteydessä ETA-sopimuksen 13 artiklaan, joka vastaa Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen (Rooman sopimus) 36 artiklaa, joka mahdollistaa erityiset toimet kasvien terveyden ja elämän suojelemiseksi. Valiokunta katsoo, että Suomessa jalostettujen vilja- ja nurmilajikkeiden lisäämisen ja edelleen jalostamisen pohjoihin soveltuvina tulee kuulua mainitussa artiklassa tarkoitettun suojelun piiriin, mikä mahdollistuu vain siten, että mainittu geeniaines on taloudellisesti kannattavalla tavalla hyödyntämisen kohteena.

Hallituksen esityksen tavoitteena on, että Suomen siemenkaupan säännökset yhdenmukaistettaisiin kokonaisuudessaan EY:ssä voimassa olevien säännösten kanssa viimeistään vuoteen 1997 mennessä. Edellä esitetyn perusteella valiokunta katsoo kuitenkin maamme tuotanto-olojen vuoksi olevan perusteltua, ettei viljan ja rehuksien siemenen myyntiä maassamme rajoiteta sukupolvien enimmäismäärän osalta hallituksen esityksen tavoitteiden mukaisesti. Tutkimustuloksiin viitaten valiokunta katsoo lisäksi, että maamme tuotanto-olojen vuoksi on myös perusteltua, ettei kauppasiemeneksi luokiteltavan siemenen markkinointia rajoiteta vilja- ja rehuksien osalta. Viitaten siihen, että maassamme viljeltävät vilja- ja nurmilajikkeet ovat tuotanto-olojen johdosta pääasiassa Suomessa jalostettuja, valiokunta pitää myös tarpeellisena, ettei maamme siemenkaupan tuotteille asetettavia itävyyksivaatimuksia nosteta EY:n vaatimusten tasolle. Näillä perusteilla valiokunta pitää välttämättömänä, että yhdenmukaistettaessa ETA-sopimuksen perusteella, tai mahdollisen EY-jäsenyyden johdosta, maamme kylvösiemenlainsäädäntöä EY:n vastaavan lainsäädännön kanssa Suomen maantieteellisen sijainnin kasvintuotannollemme asettamat vaatimukset otetaan huomioon siten, että ETA-sopimukseen jo sinänsä ajallisesti rajoitettuina sisältyvät lainsäädäntöämme koskevat poikkeusjärjestelyt saataan pysyviksi.

Valiokunta edellyttääkin, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joiden tavoitteena on saattaa pysyviksi ETA-sopimukseen Suomen kylvösiemenlainsäädännön osalta sisältyvät poikkeusjärjestelyt. Lisäksi valiokunta edellyttää, että vastaa-

vat järjestelyt otetaan tavoitteeksi EY-jäsenyyneuvotteluissa.

Hallituksen esityksessä on todettu, että maassamme nykyisin siemenen pakkaamisessa käytössä oleva lupajärjestelmä ei ole mahdollinen EY:n direktiivien mukaan. Esityksen mukaan pakkauslupia koskevia säännöksiä sovellettaisiin kuitenkin kauppasiementä koskevan siirtymäajan. Siten edellä kosketeltujen poikkeusjärjestelyjen on katsottu koskevan myös pakkauslupajärjestelmää. Tältä osin valiokunta katsoo, että maa- ja metsätalousministeriön tulee jatkosakin voida päättää, että tiettyjen kasvilajien kylvösiemenenä saadaan lakiehdotuksen 4 §:n nojalla markkinoida vain erityisen luvan nojalla pakattua kylvösiementä, mikä vastaa nyt voimassa olevia säännöksiä.

Valiokunta tulee jäljempänä esittämään lakiehdotuksen valtuutussäännöksiin muutoksia, joilla edellä kosketeltujen poikkeusjärjestelyjen voimassaolo ja huomioon ottaminen kansallisella tasolla kytkettäisiin laintasoiisiin säännöksiin.

Valiokunta on myös kiinnittänyt huomiota siihen, että lakiehdotuksen mukaan viljelykasvien lajikkeista pidettäisiin lajikeluetteloa, jonka perusteet ja järjestäminen vastaisivat EY:n lajikeluetteloita koskevia säännöksiä. ETA-sopimuksen mukaan Euroopan talousaluetta varten laaditaan vuoden 1995 loppuun mennessä yleinen lajikeluettelo. Hallituksen esityksessä on todettu, että kylvösiemenen käyttäjän näkökulmasta kansallisella luettelolla on muodollisesti vain suosittava merkitys siten, että siihen kuulumattomia, yleiseen lajikeluetteloon otettuja lajikkeita saataisiin kuitenkin vapaasti tuoda maahan ja markkinoida. Valiokunta, joka on jo aikaisemmin (lausunto MmVL 4/1992 vp) kiinnittänyt asiaan huomiota, tuo uudelleen esiin sen, että kylvösiemenen tuonnin vapautuminen voi johtaa lajikevalintoihin, jotka lisäävät epäsuotuisissa olosuhteissa sadonmenetyksiä.

Hallituksen esityksessä on katsottu, että rajoittamalla jalostajan tuottamasta aineistosta lisättävien sukupolvien määrää voitaisiin lisätä siemenmarkkinoista jalostustoimintaan saatavaa rahoitusta. Edellä on kuitenkin todettu, että kyseisten rajoitusten vaikutukset olisivat päinvastaisia ja että järjestelmä vaarantaisi kotimaisen jalostustoiminnan jatkumisen.

Valiokunta edellyttääkin, että hallitus selvittää, miten kasvinjalostustoiminnan rahoitus tulisi järjestää, jotta kotimaisen jalostustoiminnan toimintaedellytykset voidaan turvata.

Pykäläkohtaisia muutosehdotuksia

2 §. Valiokunta ehdottaa lain soveltamisalaan lisättäväksi kylvösiemenen maastavienin, koska maastavienti on mainittu lakiehdotuksen 12 §:n 1 momentissa. Muutos on tekninen.

3 §. EY:ssä kylvösiemenen sertifiointijärjestelmän peruseriaate on, että direktiiveissä lueteltujen kasvilajien siemeniä saadaan markkinoida ainoastaan sertifioituina. ETA-sopimuksessa Suomelle on tästä myönnetty poikkeus kauppasiemenen osalta. Poikkeus koskee vain Suomessa markkinoitavaa siementä ja se on voimassa, ellei toisin sovita, vuoden 1996 loppuun saakka. Muilta osin sertifiointijärjestelmä on ETA-sopimuksen voimaan tultua toteutettava direktiivien mukaisesti. Myös siemen, joka halutaan viedä toiseen ETA-maahan, on sertifioitava. Valiokunta ehdottaa pykälän 1 momentin ensimmäistä virkettä selvennettäväksi siten, että maa- ja metsätalousministeriön toimivalta antaa määräyksiä kylvösiemenen sertifiointista sidotaan ETA-sopimuksen määräyksiin.

Valiokunta on edellä todennut, että maamme tuotanto-olojen vuoksi on perusteltua, ettei viljan ja rehuksien siemenen myyntiä maassamme rajoiteta sukupolvien enimmäismäärän osalta hallituksen esityksen tavoitteiden mukaisesti. Valiokunta esittää 1 momenttiin lisättäväksi virkkeen, jonka mukaan rehu- ja viljakasvien saman kasvilajin kylvösiemenen markkinointi sekä sertifioituna että 4 §:ssä tarkoitettuna muuna kylvösiemenenä on sallittava.

Pykälän 1 momenttiin valiokunta ehdottaa myös lisättäväksi sanat ”polveutumisen” ja ”Euroopan talousalue”. Polveutumisella tarkoitetaan tässä yhteydessä sitä, että sertifioitu kylvösiemen on lisätty lajikkeen jalostajan tuottamasta siemenaineistosta viranomaisen valvonnassa. Koska ei ole täysin selvää, sisältääkö lajikeaitouden varmentaminen käsitteellisesti myös polveutumisen varmentamisen, polveutuminen olisi lisättävä varmennettaviin ominaisuuksiin. Sanojen ”Euroopan talousalue” lisääminen pykälään rajoittaisi sen soveltamisalan nimenomaisesti ETA-sopimuksen toimeenpanoon. Ulkomaisten sertifiointien hyväksyminen on oikeudelliselta luonteeltaan verrattavissa toimivallan siirtoon toisen valtion viranomaiselle. Tällainen toimivallan siirto voidaan ehdotetussa lainsäädäntöjärjestyksessä toteuttaa vain siinä laajuudessa kuin ETA-sopimuksessa on asiasta sovittu. Ulkomaisten sertifiointien hyväksymi-

nen rajoitettaisiin näin ollen vain ETA-valtioissa tapahtuneisiin sertifiointeihin.

4 §. Valiokunta ehdottaa pykälän 2 momentista poistettavaksi sanan ”tarvittaessa”, mikä korostaisi pykälän nojalla annettavien, muun muassa kauppasiementä koskevien määräysten pysyvyyttä. Valiokunta esittää myös 2 momenttiin lisättäväksi lauseen, jonka mukaan maa- ja metsätalousministeriön on sekä sertifioitua että muuta kylvösiementä koskevia määräyksiä antaessaan otettava huomioon ETA-sopimuksen Suomea koskevat määräykset. Tällä viitataan siemenen sukupolvirajoituksia ja itävyyttä sekä kauppasiemenluokkaa koskeviin Suomelle myönnettyihin poikkeuksiin, jotka ovat voimassa vuoden 1996 loppuun saakka, ellei toisin sovita. Valiokunta katsoo, että poikkeuksiin ei ole lain tasolla tarkoituksenmukaista viitata tämän tarkemmin, koska määräykset ovat teknisluonteisia ja varsin yksityiskohtaisia.

6 §. Valiokunnan saamasta selvityksestä on käynyt ilmi, että viljelykasvilajien yleisestä lajikeluettelosta annetun EY:n direktiivin (70/457/EY) mukaan vähintään yhdessä valtiossa direktiivin säännösten mukaisesti kansalliseen lajikeluetteluun merkityn lajikkeen markkinointia ei saa rajoittaa hyväksymisvuotta seuraavan kalenterivuoden päätyttyä, jolloin se merkitään EY:n yleiseen lajikeluetteluun. Tämän määräajan kuluessa muut jäsenvaltiot voivat hakea komission ja EFTA-valtiot EFTAn valvontaviranomaisen lupaa rajoittaa hyväksytyn lajikkeen markkinointia. Luvan myöntämisen perusteet ovat samat kuin pykäläehdotuksen 1 momentin 1—3 kohdissa. Käytännössä komission lupa on saatettu myöntää vasta sen jälkeen, kun lajike on jo merkitty yleiseen lajikeluetteluun. Toisaalta EY:ssä on valmisteilla asiaa koskeva muutos, jonka jälkeen kansalliseen lajikeluetteluun hyväksytty lajike merkittäisiin heti EY:n tai ETA:n yleiseen lajikeluetteluun. Markkinointirajoituksia koskevat poikkeusluvat koskisivat tällöin aina yleisiin luetteloihin jo merkittyjä lajikkeita. Selvityksessä on katsottu, että pykälän soveltamista ei siten voitaisi hallituksen esityksessä ehdotetulla tavalla rajoittaa vain yleisten luetteloiden ulkopuolisiin lajikkeisiin.

ETA-sopimuksessa on sovittu, että sopimuspuolet laativat yhdessä yleisen lajikeluettelon, joka pyritään saamaan valmiiksi vuoden 1995 loppuun mennessä. Luetteluun sisältyvät EY:n yleisen lajikeluettelon lisäksi ne EFTA-valtioiden lajikkeet, jotka täyttävät EY:n lajikeluettelo-kokevan direktiivin vaatimukset. Sopimuk-

nessa ei ole erikseen mainittu EY:n yleisen lajikeluettelon soveltamisesta EFTA-maissa ennen ETA:n yhteisluettelon voimaantuloa. Koska lajikeluetteloa koskevasta direktiivistä ei ole tältä osin tehty poikkeusta, valiokunnalle annetussa selvityksessä on katsottu, että Suomessa ei saa rajoittaa EY:n yleisen luettelon lajikkeiden markkinointia muutoin kuin direktiivin mukaisessa järjestyksessä ja että pykälässä tulisi olla maininta ETA:n yleisen lajikeluettelon lisäksi myös EY:n yleisestä lajikeluettelosta.

Valiokunnalle annetussa selvityksessä on todettu, että EY:n lajikeluetteloa koskevan direktiivin säännökset markkinointirajoituksista koskevat vain yleiseen lajikeluetteloon merkittyjä lajikkeita. Koska yleinen lajikeluettelo koostuu kansallisiin lajikeluetteluihin hyväksytyistä lajikkeista, ei ole ollut tarpeen tässä yhteydessä säätää erikseen kansallisista lajikeluetteloista. Selvityksessä on lisäksi katsottu, että ei liene valtion, joka on hyväksynyt lajikkeen omaan kansalliseen lajikeluetteloonsa, edun mukaista kieltää lajikkeen markkinointia sinä määräaikaana, joka hyväksymistä seuraa ennen lajikkeen merkintää yleiseen luetteloon. Edellä esitetystä ilmenee lisäksi, tämä määräaika on tarkoitus poistaa. Näiden syiden vuoksi ei ole pidetty tarpeellisena, että pykälässä mainitaan Suomen kansallinen lajikeluettelo, josta säädettäisiin lakiehdotuksen 5 §:ssä.

Valiokunta esittää edellä selostettujen muutosten tekemistä pykäläehdotukseen.

13 §. (*uusi*) Valiokunta ehdottaa lain varsinaisiin pykäliin otettavaksi säännöksen pakkausluvista. Vastaavat säännökset sisältyvät hallituksen esityksen mukaisen lakiehdotuksen siir-

tymäsäännökseen (23 §:n 1 momentti), joka vastaavasti ehdotetaan poistettavaksi. Ehdotettu 13 § vastaisi sisällöltään nykyisen siementavaran kaupasta annetun lain 4 §:n säännöksiä. Nykyisin pakkausluvut koskevat käytännössä vain kauppasiemenluokkaa, ja ne voidaan säilyttää Suomen lainsäädännössä vain niin kauan kuin kauppasiemenen myynti on ETA-sopimuksen mukaan sallittua. EY:n järjestelmässä siemenen markkinointia ei saada rajoittaa pakkausolosuhteita tai pakkaajan ammattitaitoa koskevilla perusteilla.

Lakiin sisällytettäväksi ehdotetun uuden 13 §:n johdosta hallituksen esityksen mukaisen lakiehdotuksen 13—23 §:n numerointi muuttuisi. Samasta syystä muuttuisivat myös eräät lakiehdotuksen pykäläviittaukset.

19 §. (18 §) Valiokunta ehdottaa lakiehdotuksen 19 §:ään (hallituksen esityksen mukaisen lakiehdotuksen 18 §) teknisiä muutoksia. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi virke, jonka mukaan uhkasakolla tehostetun kylvösiemenen markkinointikiellon rikkomisesta ei voitaisi lisäksi tuomita rangaistusta. Lisäksi rangaistaviin tekoihin ehdotetaan lisättäväksi kylvösiemenen pakkaaminen ilman 13 §:ssä tarkoitettua lupaa.

24 §. (23 §) Valiokunta ehdottaa pykäläehdotuksen 1 momenttiin sisältyvän säännöksen poistamista.

Valiokunta ehdottaa kunnioittaen,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Siemenkauppalaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan pelto- ja puutarhakasvien kylvösiemenen tuotantoon, markkinointiin, maahantuontiin ja maastavientiin sekä viljelysopimukseen perustuvaan kylvösiemenen luovuttamiseen viljelijälle.

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

2 luku

Kylvösiemenen markkinointi

3 §

Sertifioitu kylvösiemen

Maa- ja metsätalousministeriö määrää sen mukaan kuin Euroopan talousalueesta tehdyssä sopimuksessa (ETA-sopimus) on sovittu, että tiettyjen kasvilajien kylvösiementä saadaan markkinoida ainoastaan kylvösiemenerinä, joiden polveutuminen, lajikeaitous ja tekninen laatu on Suomen tai muun Euroopan talousalueen valtion viranomaisten varmentamaa (sertifioitu kylvösiemen). Rehu- ja viljakasvien saman kasvilajin kylvösiemenen markkinointi sekä sertifioituna että 4 §:ssä tarkoitettuna muuna kylvösiemenenä on kuitenkin sallittava. Suomessa sertifioitavan kylvösiemenen tulee olla 5 §:ssä tarkoitettuun viljelykasvien lajikeluetteloön merkittyä lajiketta.

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

4 §

Muu kylvösiemen

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Maa- ja metsätalousministeriö antaa (poist.) määräyksiä tässä pykälässä tarkoitettua kylvösiementä ja sen tuottamista, käsittelyä ja varastointia koskevista vaatimuksista. Tässä momentissa ja 3 §:n 2 momentissa tarkoitettuja mää-

räyksiä annettaessa on otettava huomioon ETA-sopimukseen sisältyvät, erityisesti Suomessa markkinoitavaa kylvösiementä koskevat määräykset.

5 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

6 §

Lajikkeiden markkinointirajoitukset

Maa- ja metsätalousministeriö voi kieltää viljelykasvin lajikkeen kylvösiemenen markkinoinnin koko maassa tai määrätyllä alueella, jos (poist.):

(1—3 kohta kuten hallituksen esityksessä)

Jos lajike on merkitty toisen Euroopan talousalueen valtion lajikeluetteloön taikka Euroopan yhteisöjen tai Euroopan talousalueen viljelykasvilajien yleiseen lajikeluetteloön, 1 momentissa tarkoitettua kieltä määrättäessä on noudatettava Euroopan talousalueen perustamisesta tehdyssä sopimuksessa sovittua menettelyä. (Uusi)

7—9 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

3 luku

Valvonta

10—12 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

13 § (Uusi)

Pakkauslupa

Maa- ja metsätalousministeriö voi päättää, että tiettyjen kasvilajien kylvösiemenenä saadaan 4 §:n nojalla markkinoida vain erityisen luvan nojalla pakattua kylvösiementä. Lupa voidaan myöntää, jos luvan hakijan käytettävissä on tarvittavat laitteet ja ammattitaitoinen henkilökunta, ja jos hakija täyttää myös muut pakkaamisen asianmukaiseen suorittamiseen vaadittavat edellytykset.

Kasvintuotannon tarkastuskeskus myöntää luvan kylvösiemenen pakkaamiseen enintään viidek-

si vuodeksi kerrallaan. Lupa voidaan peruuttaa, jos sen myöntämisen edellytyksiä ei enää ole olemassa taikka jos luvan saaja tai pakkaustoiminnasta muutoin vastuussa oleva henkilö on tuomittu rangaistukseen 19 §:n 1 momentin 2—3 kohdan nojalla.

Pakkaustoiminnasta, johon on myönnetty 1 momentissa tarkoitettu lupa, ei tarvitse tehdä 12 §:n 1 momentissa tarkoitettua ilmoitusta. Maa- ja metsätalousministeriö antaa tarkemmat määräykset luvan hakemisesta ja myöntämisestä.

14 § (13 §)

Valvonnan tulosten julkaiseminen

Kasvintuotannon tarkastuskeskus julkaisee valvonnan tulokset. Tarkastuskeskus voi antaa valvonta- ja tarkastustoiminnassa kertyneitä tietoja kasvinjalostajanoikeudesta annetun lain 1 §:ssä tarkoitetuille lajikkeen omistajille. Tietoja, jotka 18 §:n nojalla on säädetty salassa pidettäviksi, ei saa paljastaa.

(2 mom. kuten hallituksen esityksen 13 §:n 2 mom.)

15 §

(Kuten 14 § hallituksen esityksessä)

16 § (15 §)

Hävittämis- ja maastavientimääräys

Jos kylvösiemenen markkinointi on 6 tai 15 §:n nojalla kielletty, kasvintuotannon tarkastuskeskus voi sallia sen käytön muuhun tarkoitukseen kuin kylvösiemeneksi taikka määrätä sen vietäväksi maasta tai hävitettäväksi. Päätökseen voidaan liittää ehtoja sen täytäntöönpanossa noudatettavasta menettelystä. Hävittämismääräys on annettava uhalla, että määräyksen mukaisesti suorittamatta jäänyt hävittäminen teetetään laiminlyöjän kustannuksella.

17 § (16 §)

Uhkasakko

Kasvintuotannon tarkastuskeskus voi asettaa 15 §:ssä tarkoitettua kiellon tai 16 §:ssä tarkoitettua kylvösiemenen käyttöä koskevan päätöksen tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakon asettamista koskevaan päätökseen ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 1992

18 §

(Kuten 17 § hallituksen esityksessä)

19 § (18 §)

Rangaistussäännös

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

(1 kohta kuten hallituksen esityksen 18 §:n 1 momentin 1 kohta)

2) laiminlyö 12 §:n 2 momentissa tarkoitettua tiedoston pitämisen; (poist.)

3) pakkaa kylvösiementä ilman 13 §:ssä tarkoitettua lupaa; tai

4) markkinoi kylvösiementä, joka ei täytä 3, 4, 6—8 tai 13 §:ssä sekä niiden nojalla annetuissa säännöksissä ja määräyksissä kylvösiemenelle asetettuja vaatimuksia;

on tuomittava, jollei siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, siemenkaupparikkomuksesta sakkoon. Lisäksi voidaan kylvösiemen pakkauksineen tai osa kylvösiemenestä taikka niiden arvo tuomita menetetyksi valtiolle, jollei se olosuhteet huomioon ottaen ole kohtuutonta. Sitä, joka rikkoo 14 §:n nojalla annetun, uhkasakolla tehostetun kiellon, ei voida tuomita rangaistukseen samasta teosta.

(2 ja 3 mom. kuten hallituksen esityksen 18 §:n 2 ja 3 mom.)

4 luku

Erinäiset säännökset

20—22 §

(Kuten hallituksen esityksen 19—21 §)

5 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

23 §

(Kuten hallituksen esityksen 22 §)

24 § (23 §)

Siirtymäsäännökset

(1 mom. poist.)

(1 mom. kuten hallituksen esityksen 23 §:n 2 mom.)

(2 mom. kuten hallituksen esityksen 23 §:n 3 mom.)

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja S-L. Anttila, varapuheenjohtaja Iivari, jäsenet Järvilahti, Kalli, Kohijoki, Ollila, Polvinen, Pulliainen, Raja-

mäki, Riihijärvi, Saapunki, Urpilainen ja Westerland sekä varajäsenet Koistinen ja Laakkonen.
